Sisäministeriö LAUSUNTO SM2019-00359

MMO Kiuru Berit(SM) 16.09.2019

Viite
U 6/2019 vp

Asia
OSA; Hallintovaliokunnan kuuleminen 20.9.2019 klo 11:15; U 6/2019 vp; Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle luonnoksesta Euroopan unionin ja Valko-Venäjän tasavallan välisestä takaisinottosopimuksesta (Valko-Venäjän takaisinottosopimus)

Sopimusneuvottelut Euroopan unionin ja Valko-Venäjän välisestä takaisinottosopimuksesta ovat loppusuoralla. Komissio antoi 4.9.2019 ehdotukset neuvoston päätöksiksi takaisinottoa koskevan sopimuksen allekirjoittamisesta ja tekemisestä. Sopimuksen tekeminen edellyttää myös Euroopan parlamentin hyväksyntää.

Euroopan unionilla on perustamissopimuksensa nojalla mahdollisuus tehdä kolmansien maiden kanssa takaisinottosopimuksia laittomasti oleskelevien henkilöiden palauttamiseksi. Takaisinottosopimukset ovat keskeinen väline laittoman maahanmuuton torjunnassa. Ne helpottavat käytännön yhteistyötä vastaanottavan valtion kanssa.

Neuvosto valtuutti 28.2.2011 Euroopan komission aloittamaan Valko-Venäjän tasavallan kanssa neuvottelut luvattomasti maassa oleskelevien henkilöiden takaisinotosta. Sopimusneuvotteluissa on sittemmin saavutettu yhteisymmärrys. Komissio on antanut 4.9.2019 ehdotukset neuvoston päätöksiksi takaisinottosopimuksen allekirjoittamisesta ja tekemisestä. Komissio katsoo, että neuvoston neuvotteluohjeissa asettamat tavoitteet on saavutettu ja että unioni voi hyväksyä luonnoksen takaisinottosopimukseksi.

Ehdotukset käsitellään seuraavaksi neuvostossa työryhmätasolla sekä COREPER:issa suurlähettiläiden kokoonpanolla, minkä jälkeen ministerineuvosto hyväksynee takaisinottosopimuksen allekirjoittamisen Euroopan unionin puolesta. Neuvoston päätöksestä ilmoitetaan Euroopan parlamentille. Parlamentin hyväksynnän saatuaan neuvosto hyväksynee sopimuksen tekemisen. Yhdistyneen kuningaskunnan ja Irlannin on ilmoitettava 5.12.2019 mennessä halustaan osallistua sopimuksen hyväksymiseen ja soveltamiseen.

Komissio on käynyt Valko-Venäjän kanssa neuvotteluja myös viisumimenettelyn helpottamisesta. Neuvottelut viisumihelpotussopimuksesta ovat niinkään lopuillaan ja sopimus on tarkoitus tehdä samanaikaisesti takaisinottosopimuksen kanssa.

Takaisinottosopimuksen tavoitteena on ottaa käyttöön nopeat ja toimivat menettelyt sellaisten henkilöiden tunnistamiseksi ja palauttamiseksi, jotka eivät ole täyttäneet tai eivät enää täytä maahantulon, oleskelun tai asumisen edellytyksiä Valko-Venäjän tai jonkin Euroopan unionin jäsenvaltion alueella, ja helpottaa tällaisten henkilöiden kauttakulkua yhteistyön hengessä. Sopimuksella vahvistetut takaisinottovelvollisuudet perustuvat vastavuoroisuuteen, ja ne koskevat omia kansalaisia sekä tietyin edellytyksin kolmansien maiden kansalaisia ja kansalaisuudettomia henkilöitä.

Sopimus kunnioittaa perusoikeuksia ja noudattaa sekä Euroopan unionin peruskirjassa, että kansainvälisessä oikeudessa tunnustettuja periaatteita. Sopimukseen sisältyy lauseke, jonka mukaan valtiot varmistavat, että ne noudattavat sopimusta sovellettaessa ihmisoikeuksia sekä kansainvälisten sopimusten mukaisia velvoitteitaan ja vastuitaan. Lisäksi siinä muistutetaan, että takaisinottopyynnön vastaanottavan valtion on erityisesti varmistettava sen alueelle takaisin otettavien henkilöiden oikeuksien suojelu kansainvälisten sopimusten mukaisesti. On myös huomattava, että takaisinottosopimus koskee vain teknistä menettelyä, jota noudattaen laittomasti oleskeleviksi todetut henkilöt palautetaan. Sopimus ei koske perusteita, joiden nojalla henkilöt päätetään palauttaa. Päätös palauttamisesta tehdään kansallisen lainsäädännön pohjalta noudattaen valtiota sitovia kansainvälisiä velvoitteita, mukaan lukien palauttamiskiellon (non-refoulement) periaate.

Euroopan unionilla on perustamissopimuksensa nojalla mahdollisuus tehdä kolmansien maiden kanssa takaisinottosopimuksia laittomasti oleskelevien henkilöiden palauttamiseksi. Takaisinottosopimukset ovat keskeinen väline laittoman maahanmuuton torjunnassa. Ne helpottavat käytännön yhteistyötä vastaanottavan valtion kanssa. Euroopan unioni neuvotteluosapuolena tuottaa yksittäisten jäsenmaiden käymiin neuvotteluihin verrattuna huomattavia synergiaetuja sekä mahdollistaa kattavan ja samoihin sääntöihin perustuvan takaisinottojärjestelmän koko unionin alueella. Euroopan unioni on solminut 17 takaisinottosopimusta ja unionilla on lisäksi epävirallisempia palautusjärjestelyjä kuuden kolmannen maan kanssa.

LIITTEET

Asiasanat

Hoitaa

Tiedoksi
